

Begrijpend lezen, Instructieprincipe

1: Bevorder de leesmotivatie

📅 1 december 2020 ✍️ KIM VAN AMMEL, RIELKE BOGAERT, AMÉLIE ROGIER & 1 MORE

Hoe draagt onderwijs bij aan beter en gemotiveerd begrijpend lezen? De auteurs bespreken in vijf delen vier bewezen instructieprincipes. In samenhang dragen die het best bij aan de motivatie en de vaardigheid. Principe 1: Bevorder de leesmotivatie.

Leesmotivatie en leesbegrip zijn onlosmakelijk verbonden (De Naeghel, Van Keer, Vansteenkiste, & Rosseel, 2012; Rogiers, Van Keer, & Merchie, 2020a). Een gemotiveerde lezer is vaak een betere lezer, maar het omgekeerde geldt ook (Van Steensel et al., 2016). Jammer genoeg blijken leerlingen steeds minder gemotiveerd om te lezen (De Smedt et al, 2020). Om in te spelen op de leesmotivatie van leerlingen, kan de Zelfdeterminatietheorie richtinggevend zijn. Volgens deze theorie kun je als leraar de leesmotivatie van leerlingen bevorderen door in te zetten op drie psychologische basisbehoeften van leerlingen: de behoefte aan autonomie (i.e., het gevoel hebben je eigen keuzes te kunnen maken), competentie (i.e., het gevoel hebben bekwaam te zijn om wat van je verwacht wordt tot een goed einde te brengen) en verbondenheid (i.e., het gevoel hebben geliefd te zijn, erbij te horen) (Ryan & Deci, 2020; Vansteenkiste et al., 2007). Voor dit thema schreven wij een apart hoofdstuk (volgt binnenkort.)

Naast het bevorderen van leesmotivatie, schuiven we nog drie instructieprincipes naar voor om het leesbegrip van leerlingen te bevorderen. Deze drie instructieprincipes bieden tevens kansen voor het verhogen van de leesmotivatie, aan de hand van de drie psychologische basisbehoeften:

1. Bied functionele leestaken aan die aansluiten bij de leef- en interessewereld van de leerlingen, wat het gevoel van autonomie vergroot (zie instructieprincipe 2). Zie ook het belang van authentieke taaltaken in dit handboek.
2. Bied expliciete instructie aan voor leesstrategieën. Dat zorgt voor een hoger competentiegevoel (zie instructieprincipe 3).
3. Stimuleer interactie tussen leerlingen. Dat heeft een positieve weerslag op het gevoel van verbondenheid (zie instructieprincipe 4).

Graag als volgt naar deze bijdrage verwijzen: Rogiers, M., Van Ammel, K., Bogaert, R. & Van Keer, H. (2020). *Begrijpend lezen, Instructieprincipe 1: Bevorder de leesmotivatie. Didactiek Nederlands – Handboek*. Geraadpleegd [datum] via [<https://didactieknederlands.nl/handboek/2020/12/begrijpend-lezen-instructieprincipe-1-bevorder-de-leesmotivatie/>]

Referenties

De Naeghel, J., Van Keer, H., Vansteenkiste, M., & Rosseel, Y. (2012). The relation between elementary students' recreational and academic reading motivation, reading frequency, engagement, and comprehension: A self-determination theory perspective. *Journal of Educational Psychology*, 104(4), 1006–1021. Link.

De Smedt, F., Rogiers, A., Heirweg, S., Merchie, E., & Van Keer, H. (2020). Assessing and mapping reading and writing motivation in third to eight graders : a self-determination theory perspective. *FRONTIERS IN PSYCHOLOGY*, 11. Link.

Rogiers, A., Van Keer, H., & Merchie, E. (2020a). The profile of the skilled reader: An investigation into the role of intrinsic reading enjoyment and student characteristics. *International Journal of Educational Research*, 99(2020), 1-14. Link.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61(April). Link.

Van Steensel, R., van der Sande, L., Bramer, W., & Arends, L. (2016). *Effecten van leesmotivatie-interventies: Uitkomsten van een meta-analyse*. Reviewstudie in opdracht van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek Projectnummer 405-15-717

Vansteenkiste, M., Sierens, E., Soenens, B., & Lens, W. (2007). Willen, moeten en structuur: over het bevorderen van een optimaal leerproces. *Begeleid Zelfstandig Leren*, 16(37).

Auteurs:

Kim Van Ammel

+ posts

Kim Van Ammel werkt sinds 2017 aan een doctoraatsstudie omtrent begrijpend lezen in het secundair/voortgezet onderwijs, met Hilde Van Keer als promotor. Haar eerste studies focusten op het in kaart brengen van de leesmotivatie, het leesstrategiegebruik en het leesbegrip van leerlingen en de leesinstructie van leraren. Verdere studies gaan na op welke manier de leesmotivatie en het leesbegrip van leerlingen in het beroepssecundair onderwijs bevorderd kunnen worden. Haar onderzoek is verbonden aan de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren van de Universiteit Gent.

Rielke Bogaert

+ posts

Rielke Bogaert werkt sinds 2018 aan een doctoraatsstudie omtrent begrijpend lezen in het einde van het lager onderwijs (groep 7 en 8), met Hilde Van Keer als promotor en Emmelien Merchie als copromotor. Dit doctoraatsonderzoek is verbonden met de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren van de Universiteit Gent. Binnen haar eerste onderzoeksluik focuste ze op hoe we het leesbegrip en strategiegebruik van leerlingen in kaart kunnen brengen. In het tweede onderzoeksluik wordt a.d.h.v. een gedifferentieerde interventiestudie nagegaan hoe de begrijpende leesvaardigheden, leesmotivatie en leesstrategiegebruik van alle leerlingen in groep 7 en 8 kunnen worden bevorderd.

Amélie Rogiers

+ posts

Amélie Rogiers verdedigde haar doctoraatsproefschrift in 2019. In het kader van haar doctoraatsonderzoek bestudeerde ze het strategiegebruik van leerlingen in het secundair/voortgezet onderwijs bij het leren van informatieve teksten. Amélie onderzocht hoe we het strategiegebruik van leerlingen in kaart kunnen brengen en hoe we het kunnen bevorderen.

Momenteel gaat Amélie aan de slag als post-doctoraal onderzoeker binnen de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren (vakgroep Onderwijskunde, Universiteit Gent). Amélies huidige onderzoeksactiviteiten concentreren zich op het begrijpend lezen en de leesmotivatie van leerlingen in het beroepssecundair onderwijs. Daarnaast is Amélie als onderzoeker verbonden aan het expertisecentrum Sociale Innovatie van Hogeschool VIVES in Kortrijk.

Hilde Van Keer

+ posts

Hilde Van Keer behaalde in 2002 een doctoraat in de Pedagogische Wetenschappen met een onderzoek naar het bevorderen van begrijpend lezen en het gebruik van leesstrategieën via implementatie van expliciete strategie-instructie en de werkvorm "peer tutoring" in de lagere school. Momenteel werkt Hilde als professor aan de Vakgroep Onderwijskunde van de Universiteit Gent. Daar leidt ze de onderzoeksgroep Taal, Leren, Innoveren. Momenteel richt haar onderzoek zich op drie hoofdthema's, die ook in hun onderlinge samenhang bestudeerd worden. In eerste instantie is er een onderzoekslijn gericht op innoverende methodieken en werkvormen in het onderwijs. Het accent ligt daarbij op onderzoek naar peer en student tutoring. Een tweede onderzoekslijn richt zich op de studie van de verschillende componenten van zelfregulerend leren. Zowel de problematiek van het in kaart brengen ('meten') van zelfregulerend leren bij leerlingen en studenten, als het bevorderen ervan in onderwijscontexten komen in deze onderzoekslijn aan bod. De derde onderzoekslijn ten slotte richt zich op taaldidactiek. Binnen deze lijn komen thema's aan bod als begrijpend lezen, studerend lezen, leesmotivatie en leesbevordering, schrijfonderwijs, interactief voorlezen ...